

I Borås byggs framtidens sjukhus

I januari invigs vad som kommit att kallas Sveriges modernaste vårdbyggnad. Nytilskottet på Södra Älvsborgs Sjukhus/SÅS innehåller 126 vårdplatser, alla i enkelrum. Och studiebesökslistan är lång – många vill ta efter. Bakom bygget ligger lång planering där värdeideologi, verksamhetsutveckling och modern hållbar arkitektur och byggnadsteknik integrerats i skön samklang.

20 000 nya kvadratmeter på nio våningar, 126 vårdplatser i enbäddrum, och en arkitektur som erbjuder flexibilitet och överblick och inbjuder till utveckling och samarbete. Det är den nya vårdbyggnaden Tehuset som byggs i direkt anslutning nuvarande sjukhusbyggnad. Namnet har sin enkla förklaring i att huset är byggt i en T-form.

bygga in vårdkvaliteter

I planeringen av Tehuset, som inleddes 2002, fanns alla möjligheter att redan från början bygga in de vårdkvaliteter som framtidens sjukvård kräver. Dock gjorde man en omstart i planeringen 2005, berättar Monica Hjelmgren, utvecklingsledare på sjukhusets HRV-enhet (HRV/Human Resource,

månskilda resurser/personalfrågor och verksamhetsutveckling), med uppdrag att arbeta med Tehuset.

– Det är lätt att ett byggprojekt blir just ett byggprojekt, där arkitektur och teknik går före innehåll. Efter omstarten gör vi ytterligare ett antal utredningar för att kunna konkretisera våra tankar om hur vården bör bedrivas, nu och framöver, och integrera dessa i byggplaneringen, säger Monica Hjelmgren.

En viktig tanke är flexibilitet. Tehuset värderas i genrellt, och inte specialdesignade för en disciplin, då man vet att behov och innehåll kommer att förändras över tid. Där spelar enkelrumsprincipen in. Redan idag kan en enhet utan svårigheter ge vård inom flera discipliner. Och en klar trend är att slutenvården minskar och i Tehuset är det enkelt att struktureras om till mer dagvård.

– Det ska gå att ändra vårdinnehållet utan att det kostar för mycket, säger Monica Hjelmgren.

hämtat inspiration

Inspirationen till hur man nu ska arbeta i en utvecklad process- och förbättringsorienterad teamorganisation har hämtats från Holland och USA. Idéerna till de fysiska lösningarna, bland annat med enkelrummen som är en internationell trend, har hämtats från Norge. Och att det skulle vara mycket dyrare att bygga enbäddrum än förbäddrum tillbakavisas.

Investeringskostnaderna är höga, men enkelrummen erbjuder patient-

terna lugn och ro med ostörd nattvila och möjligheter för närstående att stanna över. Mötet mellan patient och vårdare blir också mer jämlik, och patientens integritet större, då enskilda samtal med läkare och andra professioner kan hållas på rummet. Liksom att behandlingar kan ges på plats. Detta har medfört att man inte byggt särskilda behandlingsrum och enskilda expeditioner på de nya vårdheterna.

– Men det mest unika var nog ändå att skapa en vårdbyggnad med enbart enkelrum, säger Bengt-Ove Ström som också stolt presenterar energinålen som satts upp för Tehuset.

– 100 kilowattimmar per kvadratmeter och är inklusive verksamhetens elförbrukning är minst sagt en utmaning. Det befintliga sjukhuset har idag en förbrukning på cirka 170 kilowattimmar, vilket redan det tillhör de bästa i landet inom sjukvården.

Patienten i fokus och patientnära vård är ledstjärnor för omstruktureringen av vården på SÅS.

Patientperspektivet gäller inte bara Tehuset. Det genomsyrar alla vi gör, även om vi inte kan erbjuda alla som vårdas i de äldre delarna av sjukhuset enkelrum, betonar Ingela Tuvegran, sjukhusdirektör på SÅS sedan nio år.

en förändringsresa

– Vi är mitt inne i en förändringsresa och står inför stora utmaningar. Den största är att svara upp mot våra patienters förväntningar och krav. Den sjukvård vi håller på att skapa, har helt annat patientfokus än vad som tidigare gällt på våra sjukhus. Där är SÅS inget undantag, säger Ingela Tuvegran.

En av många angelägna frågor på SÅS är väntetiderna. Både väntan på att få vård och väntan när man väl är på sjukhuset.

processutveckling

– I båda fallen måste vi bli bättre, säger Ingela Tuvegran. I bland tvingas patienter vara kvar flera dygn i onödan i väntan på något prov på grund

ett ändamålsenligt hus, skräddarsytt för dagens och framtidens sjukvård. Det skulle dessutom vara energisnålt och vackert, både på insidan och på utsidan.

– Men det mest unika var nog ändå att skapa en vårdbyggnad med enbart enkelrum, säger Bengt-Ove Ström som också stolt presenterar energinålen som satts upp för Tehuset.

– 100 kilowattimmar per kvadratmeter och är inklusive verksamhetens elförbrukning är minst sagt en utmaning. Det befintliga sjukhuset har idag en förbrukning på cirka 170 kilowattimmar, vilket redan det tillhör de bästa i landet inom sjukvården.

Patienten i fokus och patientnära vård är ledstjärnor för omstruktureringen av vården på SÅS.

Patientperspektivet gäller inte bara Tehuset. Det genomsyrar alla vi gör, även om vi inte kan erbjuda alla som vårdas i de äldre delarna av sjukhuset enkelrum, betonar Ingela Tuvegran, sjukhusdirektör på SÅS sedan nio år.

Projektledare för det stora byggprojektet är Bengt-Ove Ström från Västfastigheter, som under planering och byggande arbetat intimt tillsammans med bland andra Monica Hjelmgren från HRV-enheten och sjukhusets medicinska ledning.

Målet var att förstå och främst skapa rum för dem som drabbas. Allt detta tillsammans bidrar till snabbare återhämtning och kortare vårdtider.

– Utmaningen just nu är att skapa förutsättningar i vår organisation så att vi kan leva upp till våra högt ställda ambitioner, slutar Ingela Tuvegran.

Och där är tankarna bakom teamorganisationen och byggandet av Tehuset stora viktiga pusselbitar.

Las mer om Tehuset på www.vregion.se/sas, Tehuset 2010

Mer än ett bygge. Monica Hjelmgren och Bengt-Ove Ström har tillsammans med många andra kuggar på SÅS sett till att Tehuset blivit mer än ett byggprojekt. Foto: Anna Sigge

av att vi har processer som inte är optimala. Det är naturligtvis inte acceptabelt. Processutveckling är därför ett högt prioriterat område, alltid med patientens bästa för ögonen.

– Utmaningen just nu är att skapa förutsättningar i vår organisation så att vi kan leva upp till våra högt ställda ambitioner, slutar Ingela Tuvegran.

Och där är tankarna bakom teamorganisationen och byggandet av Tehuset stora viktiga pusselbitar.

Las mer om Tehuset på www.vregion.se/sas, Tehuset 2010

Lisbeth Hedberg

Maria flyttar in. Sidan 10

Maria ser fram emot att flytta in

Maria Börjeson är en av SÅS 15 nyutnämnda värdenhetschefer. 2010 flyttar hon och hjärt-lungklinikens lungvårdsenhet in i det nya Tehuset. Men redan i höst tjuvstartar de arbetet i den nya organisationen där hon ska leda arbetet. Ett uppdrag hon ser fram emot.

Maria Börjeson har arbetat som sjuksköterska sedan 1998, de senaste två åren som avdelningschef på lungsektionen, och är som 36-åring en av sjukhusets yngre chefer.

Som avdelningschef har Marias arbetsuppgifter kretsat mycket kring bemanning, rekrytering och administration. Och när avdelningschefsjobbet nu omvandlas till värdenhetschef, med kortnamnet VEC, förändras också

så arbetets innehåll.

förbättringskultur

– Som VEC får man en helt annan möjlighet att jobba med utveckling, och det ska bli väldigt roligt. Vi har redan startat med teamarbete, och både för mig personligen och för alla som jobbar här är det dags att ta nästa steg i utvecklingen av teamen. Det innebär bland annat att mer ansvar läggs på medarbetarna i teamen, som samlas runt olika diagnoser. Det handlar om att skapa en förbättringskultur.

Den nya lungvårdsenheten kommer att ha 21 vårdplatser för dygnet-runtvård (med möjlighet att utöka med ytterligare tre platser), sex dagvårdsplatser, främst för cytostatikabehandling till lungcancerpatienter, en lung- och allergimottagning samt andningsresursteamet som är en öppenvårds-mottagning för patienter i behov av andningshjälpmedel i hemmet.

grundläggande idé

Om den grundläggande idén i Tehuset att varje patient ska vårdas i enkelrum, har Maria bara gott att säga.

– Vi har väldigt mycket palliativ vård. Idag har vi 21 vårdplatser, varav bara sex i enkelrum. Våra patienter med lungcancer och kol är i stort behov av ett eget rum, så det blir en fantastisk förbättring. Det är svårt att säga om det finns några nackdelar innan man sett hur det blir. Men vi vet att det finns patienter som trivs med att ha en rumskamrat, men då tre av rummen kan beläggas med två patienter bör det inte bli något problem.

– Att integrera öppen och sluten vård är ingen nyhet för mig, så arbetar vi redan till viss del, men för många värdenhetschefer blir det en stor förändring, säger Maria.

Inför hösten ser hon särskilt fram emot värdenhetscheferna då de tillsammans med bland andra sjukhusets ledning ska fortsätta utveckla teamtanorna.

– Det finns inget färdigt koncept, vi ska fortsätta med att utveckla detta tillsammans och inte sitta var och en på våra kamrater. Att utveckla teamtanen är ett steg mot det nya arbets-sättet och nu ska vi jobba med att få med alla på banan. Det finns tydliga tankar om hur arbetet ska gå till, nu handlar det om att hitta ett uppdrag så att det fungerar i praktiken, slutar Maria Börjeson.

Lisbeth Hedberg

Teamorganisationen/SÅS

SÅS stakade 2003 ut riktningen mot att bli en uttald teamorganisation. Det är i team runt patienten man ska arbeta. Flera enheter jobbar redan i team och utveckling pågår hela tiden, och nu i höst inför att Tehuset tas i bruk januari 2010 ska teamorganisationen sättas på plats.

PLATSTEAM = utgörs av medarbetare som arbetar direkt i det dagliga arbetet kring patienten, läkare, sjuksköterskor, undersköterskor m fl. Stort ansvar för HUR vården genomförs ligger ut på dessa team och på var och en av medarbetarna i teamet. PROCESSTEAM = utgörs av många olika professioner (ofta medarbetare i sjukhusets platsteam) som har betydelse för vården av patienten. Dessa team är inte operativa och utför inget dagligt arbete, utan arbetar med processerna kring patienter/patientgruppen och beskriver VAD man ska arbeta med.

